

Međunarodna konferencija »Democratization and Europeanization in the Western Balkans«

Beč, 25. i 26. studenoga 2010.

Sveučilište u Beču, Platforma POTREBA Instituta političkih znanosti u Beču (Institut für Politikwissenschaft - Die Forschungsplattform POTREBA), Centar za jugoistočne europske studije Sveučilišta u Grazu (Kompetenzzentrum Südosteuropa, Karl-Franzens-Universität Graz) i Renner institut organizatori su dvodnevne znanstvene konferencije i javne rasprave *Democratization and Europeanization in the Western Balkans* koje su održane u Beču 25. i 26. studenoga 2010.

Kao uvod u problematiku konferencije prvoga je dana održana javna rasprava na temu *Ethnic Diversity and Democratization – The Western Balkans on its Way to the European Union*. Nakon pozdravnih riječi rektora Sveučilišta u Beču Georga Wincklera i ravnatelja Renner instituta Karla Duffeka kraća izlaganja održali su Florian Bieber (Sveučilište u Grazu), Vedran Džihić (Sveučilište u Beču), Anna Krasteva (Novo bugarsko sveučilište u Sofiji) i Igor Štiks (Sveučilište u Edinburgu) te time osigurali poticajnu raspravu na temu etničke različitosti i demokratizacije koja se ponajprije fokusirala na politološke aspekte položaja različitih etničkih skupina u zemljama zapadnog Balkana te na pravnu regulaciju njihovih prava u kontekstu pristupanja Europskoj uniji. Višesatna rasprava uključila je gotovo sve izlagače konferencije kao i studente bečkog sveučilišta te zainteresiranu javnost.

Drugoga dana konferencije održana je radionica *Ethnic Diversity as a Factor of Democratic Consolidation* koja je okupila izlagačelje iz Njemačke, Austrije, Ve-

like Britanije, Bugarske, Češke, Mađarske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije i Hrvatske. Izlaganja su organizirana u tri tematske sesije od po tri izlaganja. Vrijeme izlaganja bilo je vrlo ograničeno jer je veća pozornost bila posvećena pitanjima i diskusiji.

Radovi prve tematske sesije pod nazivom *Accommodating Differences in the Western Balkans* koju je moderirao Florian Bieber, jedan od vodećih znanstvenika na području istraživanja nacionalizma, etničkih sukoba, institucionalnoga konstruiranja multietničkih država te političkih sistema Jugoistočne Europe, usmjerili su se prije svega na institucionalni okvir odabranih država te proučavanje legislative i recentnih promjena u njima. Edin Hodžić u svom radu »The Promise and Limits of Collective Equality: The Dubious Role of International Human Rights Law in the Construction of Majorities and Minorities in Bosnia and Herzegovina« analizirao je odnose između tradicionalnih standarda jednakosti i nediskriminacije te nastajuće norme političke participacije etničkih manjina u Bosni i Hercegovini. Poseban naglasak autor je stavio na kritičku analizu presude Europskog suda za ljudska prava u slučaju Sejdića i Fincića protiv države BiH (2009), budući da odluka u korist tužitelja prema autoru ne predstavlja samo prvu presudu koja dovodi u pitanje ustavnost države prema Europskoj konvenciji za ljudska prava već i prvu sudsku obradu konsocijacijske demokracije. Izlaganje »Democratization of Post-Civil War Societies – an Impossible Thing to Do? Bosnia and Herzegovina, Kosovo and Macedonia in Comparison« Horstena Gromesa i Brune Schocha bavilo se problemima koji nastaju u procesima stvaranja države i nacije te njihovim negativnim utjecajima na poslijeratnu demokratizaciju Bosne i Hercegovine, Kosova i Makedonije. Kao jedan

od glavnih nalaza autori ističu da stvaranje države i nacije, koje još nazivaju začaranim krugom, sprečava razvoj »funkcionalne« demokracije u Bosni i Hercegovini i Kosovu, dok nasuprot tome u Makedoniji taj začarani krug nije toliko prisutan zato što je država u poslijeratnom razdoblju već imala razvijenu demokraciju, koja je zahtijevala prepravljane određenih demokratskih struktura, a ne početak izgradnje. Aisling Lyon u posljednjem radu prve tematske sesije »There are No Territorial Solutions to Ethnic Issues. Municipal Decentralisation: Between the Integration and Accommodation of Ethnic Difference in the Republic of Macedonia« razmotrila je iskustva Republike Makedonije s političkom i financijskom decentralizacijom u kontekstu ophođenja države prema etničkim različitostima.

Anna Krasteva, pročelnica odjela za političke znanosti Novog bugarskog sveučilišta i voditeljica Centra za izbjeglice, migracije i etničke studije (CERMES), moderirala je drugu tematsku sesiju *Europeanization and Interethnic Relations* u okviru koje se raspravljalo o položaju etničkih manjina i utjecajima Europske unije u definiranju njihovih prava. U radu »Ethnic Minority Parties in the EU Accession Process: The Case of the Hungarian and the Bosniak Minority Parties in Serbia« autorica Edina Szöcsik istraživala je uvjete koje postavlja Europska unija u području zaštite manjinskih prava te ih dovela u relaciju s potrebama političkih stranaka etničkih manjina u pristupnom razdoblju Republike Srbije u Europsku uniju. Sličnom tematikom bavila se i Simonida Kacarska u radu »The Impact of EU Political Conditionality in the Western Balkans – Minority Protection in the Case of the Republic of Macedonia« u kojem se usmjerila na analizu dokumenata Europske komisije kronološkim redoslijedom

kako bi istražila razvoj Europske unije uvjeta prema zaštiti etničkih manjina na primjeru Makedonije. U izlaganju »The 'Do-No-Harm' Debate in External Democracy Promotion: Assessing the Limits of Consociationalism« autorica Franziska Blomberg bavila se novim uvidima u implementaciju dokumenata Europske unije usmjerenih na demokratizaciju zemalja zapadnog Balkana. Ujedno smatra da rad pridonosi debati »do-no-harm« u promociji demokracije. Autorica je temeljila rad na usporedbi konsocijacionističkog i integrativnog pristupa politika Europske unije, koje su rezultirale stagnacijom, a ponegdje čak i usporavanjem procesa demokratske konsolidacije.

Moderator posljednje tematske sesije *Case Studies from the Western Balkans* bio je Joseph Marko (Sveučilište u Grazu; voditelj Centra za jugoistočne europske studije), čiji su glavni interesi zakoni i međunarodna zaštita ljudskih prava. Sesiju posvećenu analizi odabranih slučajeva iz zemalja zapadnog Balkana usmjerenih na položaj i prava etničkih manjina te proces demokratizacije otvorila je Margareta Gregurović izlaganjem rada »Relations between Ethnic Majority and Minorities in Croatia and Realisation of the Rights to Cultural and Ethnic Diversity« pripremljenog u suautorstvu s Jadrankom Čačić-Kumpes i Josipom Kumpesom. Autori u radu dovode u vezu hrvatski društvenopovijesni kontekst i suvremenu razinu regulacije prava na etničku i kulturnu različitost s percepcijom regulacije tih prava ispitanom empirijskim istraživanjem na pripadnicima etničkih skupina u Hrvatskoj. Jelena Džankić izložila je pod naslovom »The Curious Case of Montenegro's Minorities: Citizenship, Participation, Access to Cultural and Socio-Economic Rights« međuodnose sociopolitičkih procesa u tranzicijskom kontekstu koji

se vežu uz pravo na status, pristup, sudjelovanje i članstvo pripadnika etničkih manjina u zemljama postkomunističke Europe. Cilj rada bio je ispitati povezanost državljanstva i pristupa kulturnim i socioekonomskim pravima etničkih manjina u Crnoj Gori s fokusom na različitost politika uključivanja i njihove implementacije na državnoj razini. Posljednji izloženi rad »Ethnic Minorities and Political Participation: A Comparative Study of West Balkan Countries« Sergeja Flerea i Andreja Kirbiša odnosio se na istraživanje razlika u političkoj participaciji građana bivše Jugoslavije na temelju podataka prikupljenih u okviru projekta South-East European Social Survey (2003-2004). Kao i u prvom izlaganju u toj sesiji, autori su pristupili istraživanom problemu isključivo sa

sociološkog aspekta, dok su, s druge strane, ostala izlaganja većinom zastupala politološka stajališta.

Raspravu nakon izloženih radova u okviru svake sesije otvorili su diskutanti Dorothee De Neve, Igor Štiks i Caroline Leutloff-Grandits, a završni osvrt na cjelokupnu konferenciju dali su Vedran Džihić i Angela Wieser prezentirajući glavne zaključke i upućujući na potrebu daljnjih istraživanja položaja etničkih manjina ne samo na prostorima zapadnog Balkana već i drugih europskih zemalja te na nužnost analiziranja pozitivnih i negativnih aspekata demokratizacije, koji se, između ostalog, reflektiraju na prava i položaj etničkih manjina.

Margareta Gregurović

*Institut za migracije i narodnosti,
Zagreb*